

FELVIDÉKI HIRLAP

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Előfizetési ár: Egész évre 10 kor. Félévre 5 kor.
Negyedévre 2 kor. 50 fill. = Egyes szám ára 10 fillér.

Főszerkesztő:
Dr. Böhm Aladár.

Felolvasó szerkesztő:
Dr. Fuchs Lipót.

Megjelenik: minden csütörtök és vasárnap.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Eperjes, Pó-utca 37-ik szám.
Hirdetéseket felvevő a kiadóhivatal.

Tudomány és nagyközönség.

(Miert népszerűtlen az Akadémia?)
Irtá dr. Horváthy Albert, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke.

A hetvenes évek közepétől kezdve az Akadémia vezetői köréből mind sürribben hangzik föl a panasz a közönség csökkenő érdeklődése, sőt részvétlensége miatt.

Jogosultak ezek a panaszok, vagy csak csalódásai a szab multba visszatekintő öreg embereknek? túlbecsületei muló vagy véletlen tüzenyek jelentőségének? Hiszen már Széchenyi is egyszer arra a panaszra fakadt, hogy az Akadémia «kiesett a divatból», már «megúnta sok magyar s valami más után esni», kéri is a közönséget, ne vonja meg rokonszenvét, segítők kezét az Akadémiától s midőn új hellekessélel járók hevül, ne idegüljön el a fennálló iránt se.

Tárgyilagosan és elfogulatlanul akarom vizsgálni a kérdést.

Nem fogok az okok keresésében a legkényelmesebb állappontra helyezkedni; nem fogom egyszerűen és föltétlenül a legtüremesebb, mert magát védeni nem tudó vád-lottat, a nagyközönséget, a társadalmat marasztalni el; de viszont érzem, hogy a jelenség okait csak

úgy könnyedén az Akadémia rovására sem lehet egészen írni.

Legtetszetősebb magyarázatul kínálkozik az a gyakran hallott kijelentés, hogy: letűntek a régi nagyok! Irodalmunk, tudományunk az utóbbi időben nem emelkedett; ez az oka, hogy a közönség, a közvélemény érdeklődése is fogyóban van vele szemben.

Nézünk a szemébe ennek az állításnak. Nézük: vajjon ma, fájdalom, legfőbb szervétől megfosztott politikai közéletünk színvonalra a hatvanas-hetvenes évekhez képest csakugyan annyira emelkedett-e, a mennyire a közönségnek és a sajtónak az utóbbi időben már mindent magába szívó érdeklődése a politika iránt tanúsítani látszik? Vajjon, ha Széchenyi, Kossuth, Deák letűnése politikai életünk színteréről nem idézte elő közönségünk elhideglődését a politikai közélet iránt, miért idézte volna az elő az irodalom és tudomány iránt a Toldy, Eötvös és Arany elvesztése?

Évi jelentéseink, kiadványaink tanúsítanak róla, hogy az Akadémia igyekszik ezt az egész, valóban tágas keretet, melyet alapszabályai számára kijelölnek, munkásságával betölteni.

A nyelv-művelés célját nem hagyolja el; gondoskodik a ma-

gyarországi nyelvjárások feldolgozásáról, nyelvelméletről, oklevél-szótárról, mesterségek szótáráról, az élő- és fejlődő nyelvek használatában mindig fölmerülő utókérdések végleges tisztázását talán nem annyira az Akadémia mulasztja, mint inkább az akadályozza, hogy új kérdésekben egyik föl se szokta perverztes voltát elismerni.

A különböző tudomány-szakoknak elsősorban hazai szempontokról való művelését, fejlesztését és terjesztését Akadémiánk a többnyire ileséin is bemutatásra s esetleg megvitatásra kerülő értekezések, valamint nagyobb művek kiadásával eszközli. Különös gondot fordít történelmünk, régészetiünk meg földgözetatan anyagának föltárására, hazánk természetudományi fölútkutatására, leírására előhaladására, buvárlatok elősegítésére.

Megemgedem, hogy mindezek a külső körvonalai működésünknek nem adnak zsinórmenteket munkásságunk szellemi értékének megállapítására, mely szabad megítélés dolga.

De azoknak, a kik tárgyilagossá fítelre törekvesnek, két szempontot ajánlok figyelmükbe. Az egyik az, hogy Akadémiánk majdnem minden számbavehető tudományos erőfő közvetlenül vagy közvetve

belevonni igyezkik tevékenysége körébe; azt hiszem, nem sokra meg azoknak száma, kik az Akadémiától távol akartak maradni vagy társaságunk figyelmét elkerülték. Az Akadémia nem teremtet erőket, sőt mint testület tulajdonképpen tudományos műveket sem, a melyek utóvégre is mindig, mint egyes emberek alkotásai látnak napvilágot. Az Akadémia csak alkalmat, tért, indítást, ösztönzést, anyagi segítséget, bírálatival útbaigazítást nyújthat az egyesek munkásságának; működésének eredmények csak abban az arányban mérhetők össze más akadémiákkal, a mely arányban a mi tudományos erőink összessége áll más nemzetekéhez.

A másik szempont, mely figyelmet érdemel, az anyagi eszközök kérdése. És itt szeretnék leszámolni az Akadémia gazdagságának legendájával. Nem akarok itt sem részletekbe bocsátkozni, csak arra kívánok utalni, hogy az Akadémia hat millió koronára tehető vagyonának jelentős részét alkotják: palotánk, továbbá oly alapítványok, melyeket kénytelenek vagyunk megrendeltetésökre fordítani.

Az Akadémia tényleges viszonyai föltöti e rövid szemle után,

TÁRCA.

Egy-két virág.

Egy-két virág, ennyi csak és nem több
A mit hoztam, édes, teneked
Neked, a kit széles e világban
Mindeneknél jobban szeretek.

Egy-két virág, jól tudom, csekélység!
Szemrehányást még se tégy nekik:
Vedd úgy, mintha láhd el szármán
Indiának minden gyöngyét.

Fodorli Sándor.

Csalódás.

A szívnek a csalódás

Mi rózsának a dér.

Nap és szerelem nélkül

Virág és szív mit ér?

Elfogy mind a kettő

És néma sírba hull.

Ki sem gyalog, pihennek

Megsiratatlanul

A nap felé tekintget

A hervadó virágot.

S szól a szív, ha csalódott:

Szívet nekem ki ad?

Akkor virul a róza,

Ha rá napfényt nevet

S a szív úgy újra boldog,

Ha felt egy új szívet.

Fodorli Sándor.

Mari elment.

Hüsvéti történet. Irtá Kürtyi Emil.

— A FELVIDÉKI HIRLAP ESTI KIADÁSÁBÓL.

Major Gyurka úgy meguntalan a könyvkötőnk nemes mesterségét, hogy Beller uram kezéből se kerültek ki olyan remek elzevirkötések, mint az övéből. A mikor felszabadult, csak annyit mondott neki az öreg:

— Má' most fiam egyg Pestre. Ott megböcsülök a kompaktorok. Művésznem nézik, nem mesterembernek. Szerezz pizt, meg böcsöletet.

Gyurka megfogadta a mestere tanácsát. Összeszedte kicsi cömkéjait (elfért a botjára fűzött batydjában), zsebre dugta a kevés pénzecskéjét és úgy otthagya Torockót, mint Szé Pál föl az oláhokat.

A szülei nem étek, nem volt a ki visszattartás, mert hát a Varjas Márton pékemster Marija nem számított. Igaz, hogy szerettek egymást. Már gyerekkoruk óta szerettek egymást. De éppen ezért nem is volt az olyan, mint a vilámláshoz hasonló, hirtelen gyűző szerelem. Gyurka olybá vette Mari, mintha a testvérkéje lenne. A mikor a házuk előtt elhaladt, csak úgy félvállról szólt a sóvényen a kiskertben gyomlálógató Marinak be:

— Istén áldjon Mari, megyek Pestre.

— Pestre? — kérdezte Mari, és jé-

tében gaz helyett a legszebb palántát tépte ki.

— Oda hát! Sietet, mert biz' meglekésem a vonatról... majd küldök levelezőlapot, képeket!

Ez volt az egész búcsúzás. Fűtő-részve ment tovább. Örült, hogy világot fog látni, szerencsét próbálni.

Mari lelt a veteményes-ág szélére és sirva fakadt. Már nem látszott a legény darúttalasa kalapja, nem hallatszott csizmájának kopogása se, a mikor a leny felugrott és a sóvényen kihajolva, siró hangon kiáltott utána:

— Nekem ugyan ne küjgy képes kártyát... ha el tudnál menni, tarisd meg a kártyádat is!

De nagyozás! — már a következő percben befutott a konyhába és a szaladástól lihegő hangon kijelentette:

— Édes anyám, mék Pestre!

Varjasné asszonyon abba se hagyta a rántás-keverést (mert hát odaégett volna), és minden eszökölözés nélkül mondta:

— Méssz ám... majd megmondtam hova!

— De bizony mék! — mackancoskodott Mari! Ha nem ereszt el jószereivel, hát titokban szököm el!

— Hát ez miféle bolonság már megint?

Mit csinálnak te Pesten?

— Beállok szobalánynak?

— Szólgálni akarsz? Nem vagy te

arra nevelve, édes lányom. Nem is vagy rázsolva. A mi kevesünkben, úgyis a tied lesz. Majd gyini valám derek lelked, a kinek megakad rajtad a szemem... elvesz feleségül...

De már errefel elbődült a kis Mari. Ledobta magát a tengeri-morzsoló zámlóyra és olyan nóát sirt, mintha valami kedves halottját vinnék a temetőbe.

Ennek már a fele se tréfa. Varjasné a tűzhely szélére tolt a lábast, a lány mellet kuporodott, szőke fejét a keblére hajította (egészen átázott a rejtője a záporcint potyogó könyvektről) és fágatni, gyóntatni kezdte:

— Mi lelt szivem? Én édes gyermekem?

Bántott valaki? Hát nem szeretünk mi ténéd? Vagy hogy te nem szeretsz már minget?

Mari a keze fejével letörölte a könyveit, a közégye calsükbe tujta az orrát és az igaz bánáttól reszesztő hangon felelte:

— Nem bántott engem, édes anyácskám senki. Tudom, hogy szeretnek engemet nagyon... maga is, még az én édes jó apácskám is... és hogy én magukat nagyon, de nagyon szeretem — ha megbántottam, hát bocsásd meg, — azt úgy is jól tudják. De nekem el kell mennem, el kell mennem!

Erre ismét eltört a mécses, újra megeredt a zápor.

Iparokodott zándékáról lebeszélni az

visszatérek a megállapított jelenség, az Akadémia iránti csökkenő érdeklődés okának további kutatására. Nézetem szerint haszatalon volna azt másban, mint abban a körülményben keresni, hogy Akadémiánk eddig hivenhat évre tehető pályafutásának második felében, a magyar irodalmi nyelv szilárd megállapítása s a tömegek értelmezés és szívehez közeli nemzeti irodalom gazdag kifejlődése után, ráért főképp tudományművelő feladatra való nagyobb munkálásra. Hogy a szóban forgó jelenségnek ez a szerepváltozás az igazi oka, azt mutatja az az élel, mondhathat fokozódó érdeklődés, melylyel tisztán a szépirodalmat művelő társaságaink a közönség részéről ma is találkoznak.

Az Akadémiának azzal kétségkívül szomlónia kellett, hogy ebben az újabb fázisában kevesebbek érdeklődés és figyelem fogja tevékenységét kísérni. De viszont számíthatni vélt arra, hogy ezeknek a kevesebbeknek az érdeklődése legalább annál melegebb, tartósabb és áldozatkészebb lesz. Ha talán e tekintetben is csalódás érte, ennek magyarázatát főképp abban keressük, hogy közönségünk a tudomány művelésében s előbbrevitelében még nem látja úgy kiindoborodni a nemzeti célt, mint látta a nyelvművelésben és a nemzeti irodalom megalapításában.

Szerzett tapasztalataink szerint, az Akadémiának nem szabad a nemzeti irodalom művelését sem egészen elhanyagolnia, mert mindig ez lesz az, a mi legbiztosabban fenntartja a kölcsönhatás eleven életfolyamat Akadémia és közönség között. Nem szabad tehát sem Akadémiáknak előkelő zárkózottságban bevárnia, mi a közönség jobban fogja őt megérteni, sem közönségünknek kedvetlenül arra

várnia, míg az Akadémia az ő ki sem fejezett izlésének megfelelőbbé változik. Meggyőződésem, hogy ha az Akadémia és művelt közönségünk különösen a tudomány nemzeti szempontjainak méltatása s a nemzeti irodalomnak is folytonos művelése terén egymást keresni fogják, meg is fogják egymást találni.

Városi kögyűlés.

Városunk képviselőtestülete április 10-én, szombat, a városháza tanács-termében igen népes közgyűlést tartott. A sokatán érdeklődésre a tárgysorozat pontjai adott okot, vagyis a városi rendkapitányi állás betöltése tárgyában érkezett a pártok által tárgyalásra.

Krassz Aladar polgármester a közgyűlést megnyitván, üdvözölte az egybegyűlt képviselőtestületi tagokat. A napirend tárgyalása előtt bejelentette, hogy a törvényes és alkotmányos rend helyreállítása alkalmából az újonnan kinevezett kormányhoz üdvözlő-táviratot küldött a városi tanács bejelentése továbbá, hogy mihelyt a közend helyreállításáról értesült, a nemzet és koronás király között visszatért egyetértés és béke ömörme, a városi háza és a nagytörvényra a nemzeti-szülő díszdobogót küldte. A képviselőtestület nagy lelkesedéssel tudomásul vette a hazafis ténykedést. Bejelentette továbbá a napirend előtt, hogy az asztalgyalogárak ügyében a pénzügyi leszámolás már megtörtént és ennek eredménye az, hogy az e célra előirányzott 71,396 kor. helyett csupán 63,064 koronát a tényleges kiadás, vagyis körülbelül tízezer koronát megakarítás jelentésként és ekkép e különbözettel kevesebedik a város közönségének az Eperjesi Takarékpénztárnál ez ügyben contrahált tartozása. Ezt is előjelenítették tudomásul.

Tudomásul vette a közgyűlés ama bejelentést is, hogy a Lőcsei-úti hid vaszerkezetére vonatkozó elszámolás megsejtett és hogy ezen a közfoglalomra nagyjelentőségű hid már folyó évi május 10-12-ike között ezen közfoglalomnak átadható lesz. Kiemelte továbbá előkelő polgármester, hogy a Fioegel-féle kert melletti hid is, a változott közfoglalmi viszonyoknál fogva, kiszélesítendő és vaszerkezetű ellátandó lesz.

Majd a napirend tárgyalása következt. Bemutatta polgármester Sárosvármegye törvényhatóság bizottságának a vízvezeték létesítése ügyében folyó évi 1916 szám alatt hozott határozatát. Ez ugyanis a jóváhagyó határozat. Majd az 500,000 koronás vízvezeték költségre vonatkozó költségvetény kiállítására hivatkozott szakosztályi javaslatot olvasták fel. Közvetlenül e kölcset az Eperjesi Takarékpénztárnál veszt fel a város, mely pénzintézet költségteljesítése közmegegedést keltettek és a városi tanács utasították is, hogy ezert a pénzintézetnek külön köszönetet tolmásozjanak.

Dr. Csatory Ágost és tíz társának ama javaslatát, hogy a esatornaházról a vízvezetékkel kapcsolatosan képtelenség — a szakosztályi javaslat elfogadásával intézte el a képviselőtestület. Nevezetesen kimondotta a közgyűlés, hogy a esatornaházról a vízvezetékkel egyszerű és egytörvényes egyrészt pénzügyi okból, másrészt megfelelő előkészítés és szabályszerű terühenben nem létesíthető ugyan, de — a nagyhajderű kérdés teljes felismerése mellett — a további érdemi intézkedések megtelele céljából előkészítő-bizottságot keltik ki. A bizottság tagjai ugyanazok, a kik a beadványt aláírták.

Tárgyaltak továbbá a gyampénztári melleg és számadások megállapítása tárgyában előterjesztett szakosztályi javaslatot, melyet egész terjedelmében elfogadták. Majd a tárgysorozat 6. és 7. pontja került tárgyalás alá melyek két illetőségű ügy elbírálására vonatkoztak.

A legnagyobb érdeklődést a tárgysorozat 7. pontja keltette, mely Arányi Deszö bírtai városi tanácsosnak rendőrkapitányi ténrtént kinevezetés tárgyában elfogalandozó alapszámú precíziorására vonatkozott. E részen egyhangú lelkesedéssel fogadták el a polgármester javaslatát. A javaslat teljes szövegét más helyen közöljük. Ezután a polgármester a közgyűlést bezárta és a képviselőtestületi tagok az elnök étetésével oztalak széjjel.

Tulipánkertünk vadhajtsái.

Kivirtott kedves magyar virágunk Eperjes városában. Amerre csak néznik, mindent tulipán látunk. Megdöbben a szivünk, arculunk felragyog. Tehát mégis jó magyarok vagyunk mindnyájan! Búsz-

kén viseljük a jelvényt, hazafiságunk egyik szerény nyilvánítását. De tegyük is lelkiismeretünknek azt a szent fogadalmat, hogy mindig úgy lesz. Mert ez a szerény, igénytelen kis jellel nagygyá, hatalmas tehetjük a magyar ipart. Ugye csodálatos? De mégis való! Micsoda varázserő lehet ennek a kiesziny virágnak! ... Mert az a sok-sok soronak — a mi jelvények eladásából befolyik, mind a mi iparunk támogatására lesz fordítva — vízcspekkelből teret keletkezik! Adja Isten, hogy nagy, hatalmas tenger legyen!

De, sajnos, hogy a búza között konyoly is terjed. Ama a mi szép, virtító tulipánoskertünkben vadhajta-ök is nőnek. Az a sok-sok tulipán nem mind valódi, és a mi érdek, hazafias közönségünk egész gyantudlanul veszt őket. Azok a vadhajtasok mincsenk arra hivatva, hogy a mi iparunkat támogassák — nem vízcspejjei a tengernek. Ez és nekünk szörnyű nagy kár, mert minden ügye fillett hálással kell fogadnunk a szép cél érdekében.

Nagyon kérjük a tisztelt hazafias közönséget, hogy a tulipánokat csakis a mi *Védőegyletünk* kötelekbe tartozó egynek-től sziveskedjék beszerezni, hogy minél szebben, gazdagabban nyilhanson a mi tulipánkertünk.

Zsuz.

Az új rendőrfőkapitány.

Lapunk legutóbbi számban röviden megemlékeztünk már arról, hogy Bornemissza Ádám, vármegyeinek főispánja Arányi Deszö bírtai városi tanácsos városi rendőrkapitányává kinevezte. Megemlékeztünk az is, hogy e vártalan kinevezés híre hullámzásba hozta a kedélyeket, de részint arról a kinevezés érdekében való véleménynyilvánítás akkor még korának tartottuk, mivel a közhangulat kialakulását beváránaknak találtuk. E tárgyban hozott múltkori ciklusunk tendenciáját sokhelyütt és sokan félreértették. Nevezetesen több oldalról ábrósítottuk, hogy cikkinkek odamagyarázták, mintha mi az újonnan kinevezett rendőrkapitány személye mellett foglaltunk volna állást és személyes érdekeink előmozdítását, kinevezésének és törvényességének elismerését promulgálni akarnók. Ez a nézet téves. Cikkinkek objektív olvasója így ellenkezett benne felismerni nem fog. Sőt elenkieszel: mi éppen hangsllyoztuk, hogy *egylet*

anya is, az apja is, a vége mégis az volt, hogy a Mari akaratát szerint történt.

Egy szép napon csak ott állt Mari a Budapest felé dohogó vonaton és maga se tudta: álmodik-e vagy ébren van. Egy hét előtt még a szeme közé nevetett volna annak, a ki azt jósolta volna neki, hogy «Mari te, mához egy hétre Pesten taposod az asztlot!»

Mert hát Mari mindennek nevette. Nem kellett annak tréfásnak lenni, a mi őt kacagásra esiklandította. Két dohgra mindig nyitva állt a szája: a nevére, meg a pajkos feleselére. Ezért szerette Marit egész Torockói éji véne, mert a hova Mari betette a lábát, ott kísüttöt a napsgár és elfutott az unalom.

Bűsült is mindenki, a miok Istenhözadott mondot az ismerősöknek. Né-melyek sirtak is; legjobban az édesanya. (Varjas Márton uram túrtörzete magát, mert hát egy tekintélyes pékmeszternek csak úgy nem szabad ellágyulni, mint a ropogóra sült kifinek.)

Mari nem sirt. Neki csak egy gondolata volt: Major Gyurkával találkozik. De nem ám, hogy a nyakába boruljon és szerelmesen azt súgja neki: «Elgütönné utnád, mert nélküled nem tudok élni!» A világrét se... még csak az kéne! A szeme közé fog némi fagyoson, megvetéssel. Aztán tovább megy. Ha pedig

Gyurka utána mer menni és még taláná szömltán, azt mondá neki: «Nem gondolja (mert nem fogja ám tegezní), hogy maga után gyüttem. Sürögés dógom akadt Pesten, hát it gyütök... talán it is maradok. Elég nagy ez a város, hogy nem kelljen találkoznom. Most pedig: fol is it, le is it.» Azzal nagy búszkén tovább megy a maga útján.

Mindentéle mást is gondolt Mari, mi-alatt a pófékölés masina vite, ragadta magval stációról stációra a zaklatót vonatot. Azt is gondolta (vagy talán álmodta, mert a vaskocsik már bele-szaladtak a sötét éjszakába), hogy találkozik egy helyre legényével, a ki megszölgítja az utcán. «Nem Torockóra való, galambom!» «dehogy is nem — feleli majd ő — éppen onnan gyütök!» «Azért, mondok — szöl megint a légeny — mert éppen olyan a járás, meg a tartása, meg... hogy most megszölgialt... a beszéde.» «Hát azt honnan tudja — firtatja ezután Mari — hogy milyen a torockói lányok járás, tartása?» Közben majd szépen egymás mellett tovább mennek, a miok a légeny így felel a kérdésére: «Azért, mert én is odaválos gyütök.» «Torockói?» «Áhhát!» Nem ér b a búsnúni Mari, mert a légeny akkor átnyalólja mind a két karjával és sürű csókpor közt kitalálja: «Hát nem ismerst rám Mari? Én va-

gyok Veres Pali, az özvegy Veres Pálné fia. Négy esztendő előtt gyüttem el hazulról és most hivataloslag vagyok a városi háznál.

Az ám ni! Veres Pálról egészen megfeledkezett. Igazán rá sem ismert volna, ha maga nem mondja, ki fia. Nem is csoda. Négy esztendő előtt még csupasz volt az arca, most meg kakias bajusz pöndörödik az ajka fölött. No lám! Hogy eszt majd a meggy Gyurkát, ha meglátja, hogy Pali elszerezte tőle...

— De nekem nem kell! — mondja majdnem hangosan Mari. Ha a Gyurkát nem lehetek, inkább so!sem is mék férjhez!

Erre a gondolatra megeregett a könyny és a fiatal lány csendesen sírdögölni kezdett a vasúti kocsi egyik sarkába húzóva. Mik egyszerre csak észbe jutott, hogy: Nini, ki beszél arról, hogy a Veres Pali felesége legyök? Hízen a színét se látam!

Majd léletem fogta el. Sokat hallott arról a cudar nagy városról. Édesapja újságot olvasd ember volt. Mindennap tudott valami szörnyűség eseményét, a mi mind Pesten történt. Hol a masina nélkül túlv villamos gázolt el egy öreg anyókat; hol egy negyemeset ház gyulladt ki és minden benne lakó odaveszt; most egy drótn szál kisóv zuhant le; és az utasai szörnyet haltak;

most meg egy egész családot fojtott meg a kályhából kiömlő kőszéngé...

Hát még azok a veszedelmek, a mik Pesten egy fiatal, szép leánra óálkodnak! Odahaza Torockón nem jöved meg, ha minden legény egyszerre gyünne is ellene. Fogna egy kupa vizet és nyakon öntené valamennyit. Többet ér a víz pisztolyból, puskanál, ... még a sepr!-nyéfnél is! De abban az idegen városban, valami félreös utcában, a hol még talán két sincs, nem hogy vízzel teit kupa lenne...

Megint csak elpiyeredett és bizonyosan kiszállásg rít volna, ha egyszerre meg nem villan az eszébe, hogy hát... megszól neki minden éron éjszaka-idején, félreös, sötét utcában kőrcólini!

Erre a kérdésre jóízűt nevette a szárájából féltendője mögött, de egyik gondolat szót a másikat; ez első kérdést követi a második: «Hátha a nacscsága elküld valaméit! Mondhatom, hogy: nem mék éjszaka-idején, félreös sötét utcába?»

Mert hát a nacscsága fog vele parancsolni. Az a nacscsága, a kileh majd a «cupulindelé» komendálini fogja! És a nacscsága nem lesz ám olyan, mint az édes anyuska, a ki akár az újja kóros csavarhatót volna odahaza!

Milyen is lesz az a szölgált! Mindig azt kell majd tenni, a mi mások paran-

sem a kinevezést egyén személye és kinevezetése ellen, sem mellette nem nyilatkozik, mert az uralkodó közhangulat, illetőleg kialakulásának előbévágni szándékunkban nem áll.

Lapunk mindenkor a közhangulat híü tükré. Egyéni érdek, személyes cél és elfogult pártszempontok véleménynyilvánításunk szabadságát soha meg nem kötötték és megkötni nem fogják. Figyelem, objektív kritika, a mindennapi eseményeknek önzetlen megfigyelése helyette eddigi működésként, és a jellemtámasztó olykor rögtön és másoknak gyakran kellemetlen újtáráj magunkat elteríteni nem hagyjuk, tőle el nem tántorodunk.

Ma, a mikor konkrét adatokkal, megterített tényekkel szemben, mikor a városi képviselőtestület *egyhangul* hozott határozata e tárgyban az uralkodó közhangulat beszédes bizonyítékainak rendelkezése áll, — mint kétszázötven tényt konstatálhatjuk, hogy városunk közönsége határozottan e kinevezés és a kinevezett egyén személye ellen foglalt pártállást. A kinevezés tényleg közfelháborodást keltett mindenütt, városunk közönségének minden rétegében. Ellenszenvény találkozik mindenütt a kinevezetnek személye és egységisége, valamint közéleti működése is. Gyűlölettel és megvetéssel fogadják őt, megtagadnak tőle minden rokonszenvet és így ennek következményeképpen levonhatjuk amaz igazságot, hogy ily egyének városunk falain belül keresni valójában nincsen és egyenes arculapcsa volna a közakartának, ha ő magától ránk oktrojálná akarná.

Megemlítenünk tartjuk azt is, hogy az apr. 11-ikén tartott városi képviselőtestületi közgyűlésben a polgármesteri egyhangul elfogadott határozati-javaslatához dr. Csatory Ágost is hozzácsatolta az a kiegészítő megjegyzés, amely indítványt nyújt, hogy a gyűlöletes kinevezés hatályon kívül helyezése tárgyában a m. kir. belügyminiszternél is megtéssenek a szükséges lépések.

A képviselőtestületen egyhangul elfogadott határozati javaslat szerinti szövege a következő:

„Sárosvármegye alispáni hivatalának f. évi 2652. sz. alatt kelt érvetése, mely szerint Bornikess Ádam főispán úr f. évi és h. 7-ik 86. sz. alatt kelt intézvényével Arányi Dezső bíráti városi tanácsost Eperjes sz. kir. városi rendör-

kapitányává és Halmi János rendőrbiztos tiszteletben rendörkapitányává kinevezte. Határozat: Eperjes sz. kir. város közönsége *mely felháborodással* értesül arról, hogy Arányi Dezső bíráti városi tanácsost lett városi rendörkapitányává kinevezése és a midőn azon meggyőződésnek ad kifejezést, hogy a szokásos pályázat teljes méltóságú eszűköly oly egyénekre vonatkozóan történt kinevezetése, kinek erkölcsi megbízhatósága iránt táplált hitelt eddigi hivatalos alkalmazásának tartama alatt ellene folytatásban lett városlakosok részéről a közutadban legelőször is *megindultak*, — a lefolyt alkalmánnyal kapcsolatban kifejezésre juttatott politikai meggyőződése és ténykedése pedig alkalmosság és törvénytelenség örlületét *kiszarják*; nemcsak a rendörkapitányi állás hivatalos tekintélyét mélyen lesüllyeszté, hanem a városi közönség eszlési nyugalomát felrémletté, a fogja zavarni, — egyrészt ellátározta, hogy Arányi Dezsőt a hivatalos *eskiút ki nem veszi* és a rendörkapitányává fel nem eszketeti, másrészt pedig utasítja kek. főügyészt, miszerint Arányi Dezső rendörkapitányává kinevezése ellen törvényen határidőn belül a magy. kir. közigazgatási bíróságnál a városi közönség képviselőiben panaszoztatni kell. Végül utasítja a névből, hogy az illető kinevezés megsemmisítése érdekében a városi közönsége továbbán a nagnym. m. kir. belügyminiszterhez sürdés kérelmet intégzen. Míró a városi tanács és kek. főügyész értesítetteik.”

== H I R E K. ==

Lapunk legközelebbi száma, a kettes ünnepre való tekintettel, csak szombaton est jelenik meg.

* Kinevezés. A belügyminiszter *Stanczel Géza* határrendőrségi fogalmazót és *Veres Imre* fogalmazót, a lubotnyíi kirendeltség vezetőjét, füzesszéknél határrendörkapitányokká; *új Sennye Boldizsár* határrendőrségi bizost pedig füzesszéknél határrendörfelügyelővé kinevezte.

* Lemondó közjegyző. Dr. *Herczog Árpád*, eperjesi kir. közjegyző — mint esteültünk — legközelebb lemond állásáról a végleges Budapestre költözés. Az ilyenképen megtrédszó közjegyzői állásra Eperjesről is többen fognak pályázni. Terve van véve azonban ez alkalommal az állás, hogy Kisszebenben új kir. közjegyző állást szerzezenek, a mi az eperjesi közjegyzőség jövedelmeit teljesen össököntené.

* Választási mozgalmak. Megjegyzetve megindultak már az előkészületek a közel jövőben megtrédszó képviselőválasztá-

sokra. Az eperjesi függetlenségipárti előszó dr. *Halmos Károly* kassai ügyvéd jelölté, mint a ki már tavaly jelentékeny adalozatok hozott a függetlenségipárti zászló diadalra. De miután a koalícióhoz tartozó többi pártok és a szabadelvű párt vezéralja helybeli jelölthöz ragaszkodtak, nehogy a választás egyhangúságot csupán személyi kérdések zavaráj meg, a függetlenségipárti kiöltötte Halmos Károly előtt föltárták a helyzet igaz képet, ki erre készséggel ellállott a jelöltségétől s kijelentette, hogy mindazonáltal — ha az élet és eszme érdeke úgy kíváná — miként tavaly, úgy ezennél is a függetlenségipárti bizton számított az ő legteljesebb támogatására. Ezek után *Ujházy Iván* költő földröpkörsora esett a vezetőfőfő választás, kelt április 10-ikén egy hústagyi küldöttég kért fel a jelöltség elfogadására. A küldöttégzet dr. Csatory Ágost, a függetlenségipárti elnöke vezette. A függetlenségipárti tagjai közöl ott voltak meg dr. Baumhöl Zsigmond, *Osvald Károly*, *Galloits László* stb. A néppártot Zaborovszky Béla apátelbáns és Magyar József városi főügyező képviselők. Az Ipartestület mely taggal volt képviselve. *Ujházy a jelöltet elfogadta*. Villásreggeli alatt több lelkes pohárköszöntő hangzott el. Beszéltek többek közt dr. Csatory Ágost, Magyar József és Brestyansky György. Másnap, április 12-ikén, a függetlenségipárt és a Függetlenségipárti Polgári kör választmányi értekezlet tartott a függetlenségipárti helyiségében. Ezen az értekezleten elfogadták a vezetőszög fenti intézkedéseit, dr. Halmos Károlyhoz írott ádozatokész eljárássért köszönetnyilvánítást intéztek. A programbizottság megtartásának idejét *apr. 18-ának (szombat) délutáni 3 óráigra* tűnték ki. A programmegbeszélés *Andrá Vigadó nagytermében* lesz. — Miután több újság azt írta, hogy dr. Ghillány Imre fog Sárosvármegye főispánjává kinevezettni, a függetlenségipárti elhatározta, hogy *minden lehetséges előzetes kinevezés megtagadása érdekében* — Sárosvármegye többi kerületében idáig a kirendelt jelölések történtek: *Giralt: Irényi Csaba* függetlenségipárti; *Héthárs: dr. Baan Achilles* néppárti; *Zboró: dr. Artim Mihály* néppárti; *Barfay: Bitó Dénes* alkalmánypárti; *Kisszeben: Kurmácsy János* néppárti. Hallomás szerint a tő néppárti érdekében erősen mozgódnak *Szécsák* félre, volt bobrói országgyűlési képviselő

* **Magy. Káptalanvezető Eperjesi Osztlaya meg; 6-ikén** fénnapos kirándulást rendez *Csemeteri*; rendező *Ullári M.*, helyettes *Vörös S.* A további kirándulások sorrendje is meg van már állapítva, de természeté miatt csak jóvő számban közelebbiük. A Sárosvármegyei vonatkozó katonai ténképek az ügyvezető elnök révén féltáron szereszkelt meg az Osztlaya tagjai, ha április 22-ikén a központi irodában jelentkeznek.

* **Magyar gyártmányú húsvéti locsolók és illatszerek** Tisza'sk Hírmondó kapották.

* **Osztrák fufang.** Most, hogy a magyar pártolások megindult az országos mozgalom, az osztrák égoroppant megtrétt, ontudára ébredésükben végveszedelmét látja. Zsákmányát azonban ki nem ereszti kezéből, hanem — ha másképp nem boldogul — cselhez folyamodik, melynek egyik esztéti itt hozzuk fel: Egy bécsi cég selyemszövetből minták között egyik helybeli kereskedőnek rendelés végéig a szövetet bécsiben végig be volt szöve e két szó: *• Honi párt!* A kereskedő kérdést intézett a bécsi céghez az iránt, hogy vajon maga gyártyál vette-e a cég a beklött selyemszövetet vagy feltételezi-e róla, hogy ily hazafiatlan emberrel van dolga, a ki megcsalja a közönséget, osztrák ártút fog magyar gyártmányként ártúsní? A bécsi cég erre azt válaszolta, hogy ő az ártút oly gyártóval vette ugyan, a kinek Ausztriában és Magyarországon is van gyára, de nem tudja, hogy a küldött minta melyik gyártyál volt. „Kölnben — írja — szolgálom meggyűntetésára, hogy tőle több mag, az osztrákot rendel ilyen *• Honi párt!* szegélyű szöveteket, sőt azok egyenes megkeresésére látta el a kelmeiket ilyen jelésekkel.” A kereskedő természetesen azonnal visszaküldte a szövetet s erélyesen tiltakozott a bécsi cég tisztességétlen üzmele ellen, egyszerminden keményen állította a honáról kereskedőket, kik — állítólag — a bécsi cégnek ilyféle megrendelést tettek. Ebből azt a tanulságot merthetjük, hogy Argus-szemekkel kell ügyelünk arra, hogy az osztrák fufang ki ne foghasson rajtunk; megtanulhatjuk ebből az esztéből azt is, hogy iparmozgalomunk csak a kereskedőkkel együtt s az ő segítségükkel vihetjük diadalra. Az iparmozgalom csak akkor fog sikerülni, ha valamennyi kereskedő úgy fog az osztrákkal szemben lépni, miként a szóban levő kereskedő.

csolnak. Beszélük a lányok, a kik Pestről hazajárnak, hogy mennyit saekálják a nacsácsság a szegény leányokat. Hogy olyik háznál hét gyerek is van. A legnagyobb már eladó kisasszony — az parancsológ legtrébb, — a legkisebbet meg bölcsöben ringatják. A közönsékes diák fiúk... csináltakon, vasottak. Ezeknek ezer kivánságuk van reggeltől estéig. Hány pár cipőnek kell pucon! Hány tál mosdóvet becipelni! Hány szobát kitakarítani! Terfenti frústókhöz, ebédhez, uszonához, vacsorához... négyezer lezendő az asztal, négyezer emelő az edény! Megvetni az ágyat! Hát a nagymosás! Hát a nagytakarítás! Hát a sok koldúzetés!... És a mellett még csak a száját sem szabad kinyitni, nehogy nevetni, dalolni szabadna! És egy jó szót nem adnak neki, ha még olyan híven megteszi is a dolgát; de bezeg, ha egy rongyos pohár kisüzűk a kezéből és eltörk, van mit hallani! Pihenés nem is gondolhat, csak addig ülhet, a míg a sovány ebédjét megessi, — máskülönb reggeltől estig talpon kell lennie. Még pedig korán reggeltől, mert a fiúk iskolába mennek és 7 órára már mindenek rendben kell lenni; s késő estig, — olykor éjfél — mert a nacsácsság szinbába szoktak járni és csak késő vacsorálnak... Mindez még semmi sem volna, de csak kéthetente — minden második

vasárnap — van kimenő és az ismerősöknek nem szabad a házhoz járni.

No csak ez kellett még! Nincs az a nyári zápor, a mely olyan komor eszpekkel potyogna a szomsz földre, a milyen köznyárpot fakasztottak ezek az ijesztő gondolatok. Nem is nyugodott meg a szegény, boldonos kis Mari. Semmi vizgatolót ötletem sem támadt. — Minek is hagytam el Torozókot? Miért nem maradtam az édesanyámmal, apámmal? Élet az ilyen élet?

Eleget iparkodott csitítani a felizagot kedélyét, hogy Pesten is akadhának jóra-való nacsácsság. Miért kellene éppen neki egy olyan pokloba jutni? Nem muzik ott maradni, ha látja, hogy agyon dolgoztatják... Nem használt semmi okoskodás. Az a gondolat, hogy kéthetente csak egy vasárnap délutánja lesz szabad, nem engedte meggyudoni. Mikor ő eddig a felgötelékenbe szabadságához volt szokva; akkor és oda mehetett, a mikor és a hova neki tetszett. (Az a félelmet persze még magának sem vallotta meg, hogy ilyetén módon nem igen fog a tenyergényi pesti nép közt azzal a hütlén Gyurkával találkozik.)

Tördelte a kezét, sirdogált, sóhajtozott és a végtelen előtt, — már ismerjük a Mari szilárd elhatározását — hogy Pestre érke, be megy a városba, nem keresi

fel a Szondy-utczában lakó Jutka néjét, hanem abban a minútában szalad a pénztrébb, úgy új jegyet vált és a legközelebbi vonalra visszamegy Torozókra.

— Hízen meghalni mégis csak a legjobb — odahala! Surtogta maga elé, persze újabb könyhullatások között.

Igy telt el az idő a mint mindennek vége szakott lenni, a hosszú út is véget ért és egyszerre bekiáltott a kalauz:

— Budapest!

Egy párat fűtyentett még a masina, többször ide-oda zökkentek a kocskis megállt a vonat. Nagy sűrűs-örögcsipekedés, láma támadt. Siető tónalással iparkodtak az utasok a szük és meredek lépcsőn lejutni. Mari is fogta a batuját és ment a többiek után. Szíve összerzott. Fogai vacogtak és a szeme — a vaktív viláosságát — úgy káprázott, hogy majdnem elbukott, mire lába a földet érte. Ez talán meg is történt volna, ha két erős kar fel nem fogja és talpra nem állítja.

— Hopp!

Mari meglepődve tekintett fel.

— Gyurka!

Caakugyan Major Gyurka volt. „Hát még történnék csodák!” — zsiobongott a kérdés a Mari szédülő fejében, melyet nagyobb biztonság okáért a legény keblére kellett nyugtatnia.

Holott az nem volt semmi természetfeletti csoda. Egyszerben úgy állt a dolog, hogy Varjas Márton uram levelet írt Jutka néznek — testvérhúgának — rokon szeretetébe ajánlva az ő malkanocs Mari leányát, a ki ezzel, meg ezzel a vonattal érkezik Budapestre. Major Gyurka írván földieit, gyakran felkereste Jutka nént, a ki — mostólóló lévén — tiszta fehérmelűt is ellátta, s tőle megtudta a nagy eseményt. Mivel-gy pedig az utazás közben és az idegen nagyvárosban kinyílt a szeme és észreverte, hogy a mikor Torozókra gondolt, mindig csak a Mari szöke haja és nevetés szája lebeg előtte, — azt is megtudta, hogy ezúttal már bosszúállásról, magázásról, büszke elfordulásról. A mikor Mari élhet melva, a hüsvétfélti locsolások, tulipános piroszját ajándékozott Gyurkának, ez két karikagyűrűt tartott a tenyerén. Jutka néni totta az egyiket a leány, a másikat a leány gyűrűsújára.

Az hiszem, most már a lakodalmom se késhetik sokáig, mert úgy hallottam, hogy Beller uram átadja az üzletet Major Gyurkának és Varjas Márton uram iri hozományán látja el az egyetlen leányt.

